



SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

YTTRANDE

2016-06-22 Ärendenr:  
NV-04121-16Utrikesdepartementet  
103 33 Stockholm

**Yttrande över remiss av regeringens skrivelse Policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet**  
(Regeringskansliets diarienummer UD2016/09273/IU)

**Sammanfattning**

Naturvårdsverket välkomnar regeringens nya policyramverk och instämmer i allt väsentligt i skrivelsen. Naturvårdsverket föreslår vissa tillägg och förtydliganden.

**Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl**

**1. Inledning**

Naturvårdsverket anser att utvecklingssamarbete och övrigt internationellt samarbete bör hänga väl ihop, inte minst på miljöområdet. I internationella förhandlingsprocesser för t.ex. klimat, biologisk mångfald och luft lyfts återkommande behoven för kapacitetsutveckling och utvecklingsstöd. Sverige har bl.a. under internationella förhandlingar en god möjlighet att fånga upp behov som överensstämmer med fokus i utvecklingssamarbetet.

Naturvårdsverket föreslår att inledningen kompletteras med ett tillägg om att Sverige har mycket goda förutsättningar att stödja andra länder och dela med sig av positiva erfarenheter inom en rad olika områden. Som exempel kan nämnas att Sverige nu ligger på tredje plats i Environmental Performance Index 2016<sup>1</sup>. Sverige är också rankad nummer tre i Transparency Internationals Corruption Perceptions Index 2015<sup>2</sup>. I en rapport från Bertelsmann Stiftung<sup>3</sup> uppges att Sverige är det land som har bäst förutsättningar för att uppnå de globala hållbarhetsmålen, något som också brukar framföras av OECD.

<sup>1</sup> [http://epi.yale.edu/sites/default/files/EPI2016\\_FINAL%20REPORT.pdf](http://epi.yale.edu/sites/default/files/EPI2016_FINAL%20REPORT.pdf)

<sup>2</sup> <http://www.transparency.org/cpi2015>

<sup>3</sup> Kroll, C. (2015). Sustainable Development Goals - are the rich countries ready?

Naturvårdsverket anser att det av inledningens sista stycke bör framgå att en mångdimensionell syn på fattigdom även innefattar brist på tillgång till en god miljö inklusive tillgång till rent vatten, sanitet, etc.

Naturvårdsverket föreslår att generationsmålet bör finnas med som en av utgångspunkterna i det svenska utvecklingssamarbetet, inte minst i det multilaterala samarbetet. Riksdagen har betonat att det för att nå generationsmålet för de svenska miljömålen krävs en ambitiös miljöpolitik i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang.

## ***2. Utvecklingsdagordningen i en föränderlig omvärld***

Naturvårdsverket instämmer i regeringens bedömning i sista stycket på s. 2 att Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda och Parisavtalet utgör delar i ett ramverk för hållbar utveckling. Utöver dessa centrala dokument finns det dock fler ramverk än *Sendai Framework For Disaster Risk Reduction 2015-2030* som kan förtjäna att nämnas. FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD) har en strategisk plan för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2011-2020 som kompletterar ovanstående (möjligen: avtal) dokument i målet att nå en välmående planet. När vi målen i CBD:s strategiska plan bidrar det till att nå flera av hållbarhetsmålen.

Naturvårdsverket tillstyrker att regeringen kommer att driva på för att EU i sitt externa arbete, på ett samlat och konstruktivt sätt, verkar för genomförandet av Agenda 2030 (s.3). Naturvårdsverket anser att EU har en mycket viktig roll i genomförandet av hållbarhetsagendan.

## ***Framtida möjligheter och utmaningar i en omvärld i förändring***

Naturvårdsverket föreslår följande tillägg till andra meningen i stycket om svaga institutioner: *"samt garantera service till medborgarna i form av dricksvatten, sanitet, avfallshantering etc."*.

Naturvårdsverket föreslår att kopplingen mellan hälsa och miljö tas upp i stycket om hälsa på s. 7. Vi föreslår att en skrivning införs om att en förbättrad miljö bidrar till en förbättrad hälsa. Enligt rapporten *Preventing disease through healthy environments*<sup>4</sup> från WHO beräknas 12,6 miljoner människor ha avlidit 2012 till följd av att de bodde eller arbetade i ohälsosamma miljöer. Detta motsvarar närmare en fjärdedel av det totala antalet dödsfall i världen.

## ***3. Perspektiv i det svenska utvecklingssamarbetet***

Naturvårdsverket tillstyrker att regeringen vill främja ett mer integrerat arbetssätt mellan de tre föreslagna tematiska perspektiven. Naturvårdsverket föreslår att beskrivningen av miljö- och klimatperspektivet kompletteras med att utarmningen av biologisk mångfald behöver stoppas och ersättas av dess hållbara nyttjande. Vi förslår att den första meningen på s. 10 kompletteras på följande sätt: *"vilket inkluderar att främja en fossilfri och klimatisilient"*

---

<sup>4</sup> WHO (2016). Preventing disease through healthy environments: a global assessment of the burden of disease from environmental risks / Annette Prüss-Üstün ... [et al].

*utveckling och det hållbara nyttjande av biologisk mångfald*". Effekterna av ett icke-hållbart nyttjande av biologisk mångfald drabbar i hög grad världens fattigaste. Ekosystemtjänster reglerar bl.a. temperaturen lokalt och vattenflöden. Ekosystem som på grund av överutnyttjande har slutat leverera tidigare tjänster finns det många exempel på, ett välkänt är torskbeståndets kollaps utanför Newfoundland. Det är därför viktigt att denna komponent lyfts fram inom perspektivet för miljö- och klimat.

#### **4. Utvecklingssamarbetets tematiska inriktning**

*Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, Centrala utgångspunkter(s.11).*

Naturvårdsverket föreslår att lägga till en strecksats om att stödja det institutionella samarbetet. Skälet framgår av texten om svaga institutioner på s. 6 i policyramverket.

Naturvårdsverket föreslår att rättighetsperspektivet utvidgas till att gälla miljömässiga rättigheter. Det vill säga rätten till rent vatten, frisk luft och natur. Även de miljömässiga rättigheterna är ömsesidigt samverkande med de övriga rättigheterna. Vi föreslår att "*miljömässiga rättigheter*" läggs till i uppräkningsavsnittet i den första strecksatsen under centrala utgångspunkter samt i motsvarande uppräkningsavsnitt på sidan 12, sista stycket. På samma sätt som för de övriga rättigheterna är det de fattiga som drabbas hårdast när de miljömässiga rättigheterna kränks. Fattiga har inte råd att köpa vatten på flaska, kan inte flytta till områden med mindre luftföroreningar och större tillgång till natur. Vi föreslår även att "*miljö*" läggs till listan över rättigheter på sidan 12 sista stycket.

*Global jämställdhet, Centrala utgångspunkter (s.15).*

Naturvårdsverket föreslår att strecksatsen "*Sverige ska verka för att stärka kvinnors deltagande i beslutsprocesser för miljö- och klimatrelaterade frågor*" läggs till listan av centrala utgångspunkter. Denna strecksats finns som central utgångspunkt under Miljö-och klimatomfattigt hållbar utveckling och Naturvårdsverket anser att vårt förslag till tillägg ytterligare tydliggör kopplingen mellan jämställdhet och miljö- och klimatomfattigt hållbar utveckling.

*Miljö-och klimatomfattigt hållbar utveckling och hållbart utnyttjande av naturresurser (s.17).*

Naturvårdsverket tillstyrker utgångspunkten att Sverige ska stödja utvecklingsländernas anslutning till och genomförande av åtaganden inom ramen för internationella miljö- och klimatkonventioner. Förslaget är i linje med generationsmålet som lyfts fram ovan.

Naturvårdsverket anser att ambitionen för utfasning av stöd till fossil energi i den fjärde strecksatsen under centrala utgångspunkter är för låg. Vi anser att denna typ av stöd bör upphöra snarast möjligt och inte bara minska. Subventioner och stöd till fossil energi bidrar inte till en hållbar energiförsörjning.

Naturvårdsverket föreslår följande omformulering av det sista stycket på s.19:

*”Motståndskraftiga ekosystem och biologisk mångfald är en förutsättning för hållbar livsmedels- och vattenförsörjning, samt spelar en viktig roll för att motverka och lindra effekter av naturkatastrofer som översvämningar och torka. Ett hållbart nyttjande av biologisk mångfald inom jord-, skog- och vattenbruk är grundläggande för det hållbara brukandet. Skydd och restaurering av ekosystem samt bevarande av biologisk mångfald är nödvändigt för att säkerställa motståndskraftiga ekosystem och biologisk mångfald i framtiden och därmed ge oss en försäkran inför framtiden. För att säkra ekosystemtjänster är kunskapsinhämtning, analys och insatser som riktas mot bakomliggande orsaker till deras utarmning avgörande. Det är t.ex. angeläget att tillvarata lokala växtsorter och djurraser, vilket i hög grad görs av småbrukare.”*

Det är Naturvårdsverkets uppfattning att biologisk mångfald är utgångspunkten för det hållbara nyttjandet. Utan biologisk mångfald och dess ekosystemtjänster har vi varken jord-, skogs- eller vattenbruk. Dessa sektorer måste bedriva sin verksamhet hållbart, vilket innefattar att nyttja den biologiska mångfalden på ett hållbart sätt. Det hållbara nyttjandet måste kombineras med ett särskilt skydd av biologisk mångfald som kan säkerställa framtida behov.

Naturvårdsverket föreslår att första meningen i sjätte stycket på s. 20 ändras på följande sätt: *”En väl fungerande miljöförvaltning och lagstiftning är ~~tillsammans med verktyg för uppföljning, övervakning och tillsyn~~ central för att utvecklingsländer ska kunna ta ansvar för och långsiktigt arbeta med hållbar utveckling. I miljöförvaltningen ingår uppföljning, övervakning och tillsyn.”*

Vi anser att nuvarande formulering kan ge det felaktiga intrycket att uppföljning, övervakning och tillsyn är separata från miljöförvaltningen. De är delar av miljöförvaltningen.

Naturvårdsverket föreslår att kopplingen mellan luftföroreningar och klimat lyfts fram i fjärde stycket på sid 20. Några av de viktigaste luftföroreningarna, som partiklar och ozon, är också klimatpåverkande. Även många av de viktigaste utsläppskällorna och åtgärderna för att minska luftföroreningar och växthusgaser är gemensamma. I samma stycke kan även vikten av förebyggande arbete tas upp, t.ex. att en fungerande kemikaliekontroll och kemikaliehantering minskar risker med uppkomst av farligt avfall och förorenade områden.

Naturvårdsverket föreslår att ”*öppna*” infogas före ”data” i den mening som börjar med ”Starka och oberoende...” i det sista stycket på s 20. . Vi anser att en ökad öppenhet om och tillgänglighet av data om miljön leder till en ökad delaktighet och kännedom om miljöfrågor i samhället.

Naturvårdsverket föreslår att dimensionen *hållbar stadsutveckling* presenteras under detta kapitel, förslagsvis i sista stycket på s. 20. Begreppet ”*hållbar stadsplanering*” på sidan 20, längst ner, bör bytas ut mot ”*hållbar stadsutveckling*.”

Naturvårdsverket föreslår att begreppet *hållbar konsumtion och produktion* presenteras tydligare under detta kapitel. Varor och tjänster påverkar miljön under hela livsrytmen - vid tillverkning, användning, återbruk, materialåtervinning, omhändertagande av avfall och transporter i alla led.

Dagens konsumtion och produktion är ett gränsöverskridande problem och måste lösas med internationell samverkan. FN har beslutat om ett tioårigt (2012-2022) ramverk av program för att nå de mål för hållbar konsumtion- och produktion som FN antog i Johannesburg 2002.

### ***Internationell handel och hållbara investeringar***

Naturvårdsverket tillstyrker att en av de centrala utgångspunkterna för handel och hållbara investeringar är att det svenska utvecklingssamarbetet ska stödja hållbara och ansvarsfulla investeringar samt en omställning till en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi..

### ***6. Centrala principer och utgångspunkter i svenskt utvecklingssamarbete***

Naturvårdsverket föreslår följande komplettering av den andra meningen i det tredje stycket på s. 44 *"Den globala samsynen kring Agenda 2030 och de nationella ~~klimat~~planer som tagits fram inom ramen för FN:s klimatkonvention och FN:s konvention om biologisk mångfald utgör en viktig bas för ländernas egna utvecklingsstrategier."*

Många parter till FN:s konvention om biologisk mångfald har tagit fram nationella aktivitetsplaner för biologisk mångfald som bl.a. visar på kapacitetssupplemningsbehov.

---

Beslut om detta yttrande har fattats av den ställföreträdande generaldirektören Kerstin Cederlöf.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit avdelningschefen Martin Eriksson, föredragande, enhetschef Gunilla Sallhed, samt handläggarna Ola Larsson, Mette Svejgaard och Ylva Reinhard.



Kerstin Cederlöf



Martin Eriksson

### ***Kopia till***

Miljö- och energidepartementet